

Reactie wetsvoorstel internationalisering in balans

13 september 2023

Hogeschool Rotterdam (HR) begrijpt dat er zorgen zijn in de samenleving met betrekking tot de toestroom van internationale studenten naar Nederland. Onderwerpen van zorg zijn huisvesting, taalvaardigheid en de methoden met betrekking tot de toestroom van internationale studenten in relatie tot tekortsectoren, verschillende regio's van het land en de kwaliteit van het onderwijs. Het verhogen van het percentage van internationale studenten dat na de studie in Nederland blijft, is iets dat ook HR serieus neemt. **HR deelt het standpunt van de Vereniging Hogescholen, zoals vermeld in de reactie van de Vereniging Hogescholen (VH).**

Het is belangrijk om te benadrukken dat Hogeschool Rotterdam een beperkt aantal Engelstalige opleidingen aanbiedt waarvoor internationale studenten worden geworven. Van de 122 opleidingen die worden aangeboden (103 bachelor en 19 master), worden in totaal 15 opleidingen (bachelor, master, pre-master) in het Engels gegeven, inclusief de kunstopleidingen van de Willem de Kooning Academie. Voor de werving van internationale studenten wordt een zorgvuldig en uitgebalanceerd beleid gevoerd, waardoor er bij HR geen sprake is van verdringing van Nederlandse studenten of “verengelsing” van de hogeschool. Het aantal internationale studenten bij HR is dan ook slechts 7% van het totale aantal studenten. De Engelstalige opleidingen van HR leiden studenten op die zowel in het internationale economische en technische domein als in het domein van de kunsten, weten te opereren in een “global world” en een bijdrage kunnen leveren aan de grote maatschappelijke opgaves. **Ook is het geen onderdeel van het instellingsplan (Strategische Agenda) om het percentage internationale studenten actief te laten groeien; noch te laten krimpen.**

In het voorgestelde wetsvoorstel wordt een onderscheid gemaakt tussen bachelor- en masteropleidingen als het gaat om bepaalde aspecten, zoals de toets anderstalig onderwijs. Er wordt echter geen rekening gehouden met de aanzienlijke verschillen tussen het hoger beroepsonderwijs en het universitair onderwijs. Deze verschillen gaan niet alleen over hoeveel internationale studenten er zijn of hoeveel programma's in het Engels worden aangeboden. Ze gaan ook over de rol die het hoger beroepsonderwijs speelt in de samenleving en de redenen achter de keuze voor de instructietaal. Het voorgestelde wetsvoorstel vermeldt niet expliciet dat er rekening moet worden gehouden met het type arbeidsmarkt waarvoor een opleiding studenten voorbereidt (vooral als het internationaal is). **Het wordt kort genoemd in de Memorie van Toelichting, maar het moet ons inziens duidelijk worden vermeld in de wet zelf.** Het herzien van de instructietaal van iedere internationale opleiding bij HR zou veel extra werk en onnodige inspanning vergen. Deze opleidingen zijn ontworpen en gericht op de internationale arbeidsmarkt. Daarom stellen we voor om een duidelijke lijst van uitzonderingen te creëren voor internationale hbo-opleidingen.

In het algemeen zijn de belangrijkste bezwaren (ook benoemd in het VH-document) van HR tegen het huidige wetsvoorstel als volgt:

1. In het hoger beroepsonderwijs (hierna: hbo) wordt voornamelijk Nederlandstalig onderwijs aangeboden. In 2017 bedroeg het aandeel Engelstalige hbo-bacheloropleidingen 6% en hbo-masteropleidingen 25%. Dit wetsvoorstel richt zich, als het gaat om Nederlands als instructietaal, op de associate degree en bacheloropleidingen. Voor de masteropleidingen, die juist veel meer

internationale studenten trekken, geldt Nederlands als instructietaal niet. **Het doel van dit wetsvoorstel is om het aantal internationale studenten te verkleinen; door alleen naar de associate degree- en bacheloropleidingen te kijken, zal dat naar verwachting weinig effect sorteren.**

2. Het huidige wetsvoorstel is **praktisch niet haalbaar en zal leiden tot problemen met betrekking tot de afrondingstermijn en uitvoering.** Hoger onderwijsinstellingen hebben 6 maanden de tijd om per opleiding of traject daarbinnen te bepalen of de opleiding/traject in het Engels is of niet (in overeenstemming met de bepalingen van de wet) op basis van de verstrekte wet en de brede richtlijnen. Dit is een aanzienlijke taak voor de instellingen. **De overgangperiode voor een opleiding om over te schakelen van Engels naar Nederlands, zoals uiteengezet in het voorgestelde wetsvoorstel, is te kort.** Hetzelfde geldt voor het feit dat de Minister van plan is om de lijst van niet-Nederlandse taalprogramma's elke twee jaar te herzien. In beide gevallen zijn de tijdframes onrealiseerbaar.
3. Taalvaardigheid: Hogeschool Rotterdam begrijpt de redenering achter het aanbieden van Nederlandse taal- en cultuurlessen voor internationale studenten als een methode om het percentage van internationale studenten dat na afstuderen in Nederland blijft, te verhogen en bij te dragen aan de integratie van studenten. **Echter, in lijn met de Vereniging Hogescholen, zijn er zorgen over de uitgebreide voorstellen met betrekking tot taal in het wetsvoorstel, vooral met betrekking tot inmenging in het curriculum en de haalbaarheid van de gekozen aanpak. Het verplicht stellen van 2 studiepunten ten behoeve van de ontwikkeling van de Nederlandse taalvaardigheid voor internationale studenten, lijkt haalbaar, maar het vereisen van 5 studiepunten is dat niet, omdat dit een te groot beslag legt op de vrije keuzeruimte van internationale studenten.** We vragen ons daarnaast af of het mogelijk is om studiepunten te koppelen aan taal- en cultuurlessen zonder een examen af te nemen (en dus zonder vaardigheden aan te tonen, aangezien elke onderwijseenheid doorgaans een examen vereist volgens de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek). Als we dit vanuit een juridisch perspectief bekijken, lijkt het erop dat examens nog steeds aan deze eenheden moeten worden gekoppeld.
4. Toets Anderstalig onderwijs: Instellingen zijn verplicht een beleid vast te stellen met betrekking tot de procedure en inhoudelijke gronden voor het aanbieden van een opleiding of een deel daarvan in een andere taal. De voorgestelde tekst spreekt over "met inachtneming van een redelijke termijn voor het instellingsbestuur." Gezien het feit dat onderwijs niet snel kan worden gewijzigd, is het essentieel om concrete en realistische afspraken te maken. **De keuze van de taal voor een opleiding lijkt misschien klein, maar er zijn medewerkers/docenten verbonden aan een opleiding die mogelijk niet langer les kunnen geven als de instructietaal verandert, ondanks dat ze vaste contracten hebben.** Bovendien hebben sommige studenten in huidige programma's hun opleidingskeuze mede gebaseerd op de instructietaal. Ook hier lijkt de benodigde zorgvuldigheid naar studenten en docenten meer overgangstijd te vragen dan wordt gegeven.
5. Regievoering: De rollen van de Minister, de sector en medezeggenschapsraden kunnen overlappen of conflicteren. **Er is een coördinatie-uitdaging die verdere aandacht en uitwerking verdient.**

Hogeschool Rotterdam is het eens met de reactie van de VH, zoals u kunt zien aan de hierboven genoemde punten, maar heeft enkele aanvullende opmerkingen met betrekking tot de Numerus Fixus:

- Noodfixus: onderwijscapaciteit, wie bepaalt dat het echt niet meer kan? **Tijdens het inschrijfproces aan de noodrem trekken is slecht uitvoerbaar en schadelijk voor de reputatie.** Studenten schrijven zich vaak op meerdere plekken in, maken late keuzes, zitten nog

tot ver in het proces in allerlei administratieve afhandelingen, dus wanneer is een noodrem nodig? Gaan studenten dan naar een andere hogeschool/universiteit die dan alsnog het probleem heeft van te hoge inschrijving?

- De Noodfixus lijkt bedacht vanwege (o.a.) de stromen aanmelders uit Bangladesh (bijv.) die de laatste jaren steeds massaal een andere instelling wisten te vinden. Het is een poging daar iets op te bedenken, maar strandt op praktische bezwaren. Het wetsvoorstel beperkt het moment van de noodrem tot vrij vroeg in het proces maar dat betekent ook dat er op dat moment nog niet besloten worden of er inderdaad een noodfixus nodig is. Onzes inziens zal er niet snel gebruik gemaakt worden van deze regeling.

Evaluatie en resultaten

De uitvoering van het wetsvoorstel is **oppervlakkig**, waarbij bepaalde elementen in theorie goed klinken maar in de praktijk problematisch zullen zijn. In de huidige staat geeft het wetsvoorstel geen verklaring waarom het, het meest geschikte instrument is om de doelen te bereiken of wat de verwachte effecten van deze maatregelen zullen zijn, en een duidelijke definitie wanneer de beoogde doelstellingen zouden worden bereikt. **HR beveelt, in navolging van de VH, ten zeerste aan om dit voorstel niet in zijn huidige vorm in te dienen, maar in plaats daarvan de dialoog voort te zetten via gesprekken met de instellingen. HR verzoekt ook om het wetsvoorstel te wijzigen om beter aan te sluiten bij het hbo-onderwijs.**